

Ponowne „mrożenie” PIT w kontekście zmian podatkowych od 2009 roku

Michał Myck
Michał Kundera
Mateusz Najsztub
Monika Oczkowska

Wstęp

Propozycje rządu w odniesieniu do systemu opodatkowania dochodów osobistych PIT na 2014 rok po raz kolejny zakładają „zamrożenie” progu podatkowego, kosztów uzyskania przychodu i wartości kwoty wolnej od podatku (a w związku z tym również podstawowej kwoty ulgi na dzieci zależnej w systemie podatkowym od wartości kwoty wolnej). Według szacunków CenEA dla gospodarstw domowych oznaczać to będzie faktyczny wzrost obciążeń podatkowych w przyszłym roku w porównaniu do obecnego o około 0,2 mld zł.¹

Jest to jednak nieznaczny wzrost jeśli zestawimy go ze skutkami polityki rządu PO-PSL prowadzonej względem PIT od reformy podatkowej z roku 2009, kiedy obowiązywać zaczęły dwie stopy podatkowe (18% i 32%) zamiast wcześniejszych trzech (19%, 30%, 40%).² Całkowity bowiem wzrost opodatkowania w ramach PIT w latach 2009-2014 wynosi 4,6 mld złotych rocznie. Lwia część tej kwoty (3,9 mld zł) jest wynikiem właśnie polityki „zamrażania” nominalnych wartości systemu podatkowego. Pozostała kwota jest rezultatem reform systemu zaimplementowanych w 2013 roku, przede wszystkim znaczącego zawężenia kręgu podatników uprawnionych do ulgi internetowej, ograniczenia możliwości korzystania z ulgi na dzieci przez rodziny z jednym dzieckiem i wprowadzenia limitu odliczenia 50% kosztów uzyskania przychodu w przypadku umów o dzieło. Duża część korzyści sektora finansów publicznych wynikających z prowadzonej polityki względem PIT pochodzi ze wzrostu obciążeń podatkowych gospodarstw z dziećmi. W związku z wyższymi zobowiązaniami podatkowymi w latach 2009-2014 dochody tych gospodarstw zmalały o 2,6 mld zł.

Wyczerpanie prezentowane w Komentarzu wykorzystują model mikrosymulacyjny *SIMPL* (patrz np. Morawski i Myck 2010, 2011; Myck 2009; Domitrz i in. 2013; Myck i in. 2013) w oparciu o dane pochodzące z Badania Budżetów Gospodarstw Domowych 2011 przeprowadzonego przez GUS, które zostały stosownie zindeksowane oraz przeważone dla celów mikrosymulacyjnych (Creedy 2004).

W części pierwszej Komentarza przedstawiono przyjęte podejście do indeksacji systemów podatkowych oraz zakres reform objętych analizą. Ogólne konsekwencje omawianej polityki podatkowej dla dochodów gospodarstw domowych w Polsce, włączając analizy dystrybucyjne i wpływ tej polityki na sytuację materialną przykładowych typów gospodarstw, omówione zostały w dwóch kolejnych częściach. Najważniejsze wnioski zebrane zostały w formie podsumowania.

1 W niniejszym Komentarzu przez obciążenie podatkowe rozumiemy sumę kwoty podatku dochodowego i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

2 Na podstawie art. 1, pkt. 28, lit. a oraz art. 22, pkt. 3 ust. z dn. 16.11.2006 r.

Indeksacja systemu i reformy PIT objęte analizą

Systemem podatkowo-świadczeniowym, który w niniejszych analizach stanowi punkt odniesienia jest system obowiązujący w listopadzie 2013 roku, do którego porównujemy system obejmujący proponowane podejście rządu względem parametrów podatkowych PIT na 2014 r. oraz zindeksowany system ze stycznia 2009 r.³ Indeksacja parametrów PIT z lat 2009 i 2014 na rok 2013 przeprowadzona została w oparciu o tempo wzrostu nominalnej wartości górnego progu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ZUS (dalej: próg podstawy ZUS). Biorąc pod uwagę to, że próg podstawy ZUS indeksowany jest w odniesieniu do zmian wartości prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce, takie podejście jest spójne z utrzymaniem neutralności parametrów systemu podatkowego względem zmieniającego się rozkładu wynagrodzeń (Callan i in. 2006; Bargain i Callan 2010; Domitrz i in. 2013).⁴

Przyjęte podejście do indeksacji parametrów systemu oznacza, iż symulacje przedstawione w niniejszym Komentarzu odzwierciedlają konsekwencje polityki rządu względem systemu PIT w odniesieniu do sytuacji, w której nominalne wartości parametrów systemu z 2014 i 2009 roku indeksowane byłyby tak, jak indeksowany był próg podstawy ZUS. Symulacje obejmują również efekt wprowadzenia od początku 2013 r. ograniczenia uprawnień do korzystania z ulgi internetowej (w Komentarzu założono całkowitą likwidację tej ulgi) i ulgi na dzieci oraz podniesienie wartości ulgi na dzieci dla rodzin wielodzietnych (patrz Ramka poniżej).

Spośród najistotniejszych zmian w systemie PIT od 2013 r. analizy prowadzone z wykorzystaniem modelu *SIMPL* nie obejmują jedynie wprowadzenia limitu odliczenia 50% kosztów uzyskania przychodu w przypadku umów o dzieło dla dochodów przekraczających 85 528 zł rocznie. Pominięcie tej reformy w symulacjach podyktowane jest brakiem szczegółowych informacji odnośnie zarobków z tytułu umów o dzieło w tym przedziale dochodów w bazie danych BBGD. Zgodnie z szacunkami Ministerstwa Finansów wprowadzenie tego ograniczenia podniosło opodatkowanie w systemie PIT w 2013 roku o 0,16 mld zł rocznie i ta kwota dodana została do wartości symulowanych w modelu w celu wyliczenia całkowitego efektu reform.⁵

Ramka Zmiany w PIT 2013 a symulacje systemu 2013

Najistotniejsze zmiany w systemie podatkowym PIT wprowadzone od 1 stycznia 2013 r. (zgodnie z art. 1, pkt. 3 i 4 ust. z dn. 24.10.2012 r.):

- Zawężenie kręgu osób uprawnionych do ulgi internetowej - wydatki ponoszone z tytułu użytkowania sieci Internet w maksymalnej wysokości 760 zł podatnicy mogą odliczyć wyłącznie w kolejnych dwóch latach podatkowych, jeśli w okresie poprzedzającym nie korzystali z tego odliczenia.
Ze względu na obiektywny brak możliwości zweryfikowania spełniania tego kryterium w BBGD 2011, na potrzeby analiz przedstawionych w Komentarzu założono całkowite wycofanie tej ulgi dla wszystkich podatników.
- Ograniczenie korzystania z ulgi na dzieci przez rodziny z jednym dzieckiem - rodzice mogą skorzystać z ulgi, jeśli ich łączny dochód do opodatkowania nie przekracza 112 tys. zł rocznie w przypadku małżeństw i osób samotnie wychowujących dzieci oraz 56 tys. zł rocznie w przypadku podatników niepozostających w związku małżeńskim.
- Podwyższenie kwot ulgi na dzieci dla rodzin wielodzietnych - kwota ulgi na dzieci przysługująca na trzecie dziecko została podwyższona o 50% do 139,01 zł za każdy miesiąc sprawowania opieki nad dzieckiem oraz o 100% (do 185,34 zł miesięcznie) na czwarte i każde kolejne dziecko w rodzinie.
- Wprowadzenie rocznego limitu w zakresie stosowania 50% kosztów uzyskania przychodów w przypadku umów o dzieło, wynoszącego $\frac{1}{2}$ kwoty stanowiącej górną granicę pierwszego przedziału skali podatkowej, tj. 42 764 zł.
Reforma ta nie została uwzględniona w symulacjach z wykorzystaniem modelu *SIMPL* ze względu na brak wystarczająco szczegółowych danych dotyczących zarobków z tytułu umów o dzieło w bazie BBGD 2011. Finansowe skutki tej reformy oszacowane przez Ministerstwo Finansów dodane zostały do wysymulowanych efektów pozostałych rozwiązań.

3 Rządowe propozycje dotyczące PIT w 2014 r. zawarto w Projekcie z dnia 30 września 2013 r. ustawy budżetowej na rok 2014 oraz w Uzasadnieniu do tego projektu; www.mf.gov.pl.

Pod pojęciem indeksacji systemu rozumiane jest dostosowanie wartości parametrów systemu zgodnie z wartością określonego wskaźnika.

4 Na podstawie art. 19 ust. z dn. 13.10.1998r.

5 Na podstawie projektu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z uzasadnieniem przyjętego przez rząd 03.07.2012 r.; bip.kprm.gov.pl.

Nominalne wartości parametrów systemu podatkowego z lat 2009 i 2013 oraz proponowane przez rząd w projekcie ustawy budżetowej wartości na rok 2014 przedstawione zostały w kolumnach 2-4 w Tabeli 1. Jednocześnie w kolumnach 5-6 Tabeli zaprezentowano wartości parametrów z 2009 r. zindeksowanych względem progu podstawy ZUS do roku 2013 oraz wartości parametrów w 2014 r., zakładając ich indeksację zgodnie z planowanym podejściem rządu do indeksacji progu podstawy ZUS na przyszły rok. W latach 2009-2013 nominalna wartość progu podstawy ZUS wzrosła o 16,29%, zaś na rok 2014 planowane jest podniesienie progu podstawy ZUS o kolejne 0,89% względem progu w 2013 r.

Efekt analizowanych elementów polityki rządu w ramach systemu PIT w latach 2009-2013 opiera się na porównaniu systemu **PIT-13** ze zindeksowanym systemem z 2009 roku (**PIT-09indx**). Efekt tegorocznych decyzji przedstawionych w projekcie ustawy budżetowej na rok 2014 odzwierciedla porównanie proponowanego systemu z 2014 roku (**PIT-14**) z systemem 2013 zindeksowanym na 2014 rok (**PIT-13indx**). Suma tych dwóch efektów stanowi łączny efekt polityki względem PIT w latach 2009-2014.

Tabela 1 Nominalne i zindeksowane wartości modelowanych parametrów systemu PIT

	2009	2013	2014	2009	2013
	PIT-09	PIT-13	PIT-14	indeksowany do 2013*	indeksowany do 2014**
Parametry systemu:					
Próg podstawy ZUS	95 790,00	111 390,00	112 380,00	111 390,00	112 380,00
Kwota wolna od podatku	3 091,00	3 091,00	3 091,00	3 594,52	3 118,47
Koszty uzyskania przychodów	1 335,00	1 335,00	1 335,00	1 552,47	1 346,87
Próg podatkowy (32%)	85 528,00	85 528,00	85 528,00	99 460,51	86 288,15
Max. roczna kwota ulgi na dzieci:					
• na pierwsze dziecko	1 112,04	1 112,04	1 112,04	1 293,19	1 121,92
• na drugie dziecko	1 112,04	1 112,04	1 112,04	1 293,19	1 121,92
• na trzecie dziecko	1 112,04	1 668,06	1 668,06	1 293,19	1 682,89
• na czwarte i kolejne dzieci	1 112,04	2 224,08	2 224,08	1 293,19	2 243,85
Ograniczenie dochodowe przy uldze na dzieci dla rodzin z jednym dzieckiem	-	112 000,00	112 000,00	-	112 997,00
Ulga internetowa	760,00	-	-	883,80	-

Tabela 1

Uwagi:

Parametry indeksowane względem wzrostu wartości progu podstawy ZUS. Próg ZUS w systemie 2014 został obliczony jako trzydziestokrotność prognozowanej wartości przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej ujętej w projekcie ustawy budżetowej na 2014 r. (kwota 3 746 zł).

* indeks na 2013 względem 2009 r. - 116,29

** indeks na 2014 względem 2013 r. - 100,89

Źródło:

CenEA – opracowanie własne.

Konsekwencje polityki podatkowej PIT w latach 2009-2014 dla budżetu państwa i budżetów gospodarstw domowych

W Tabeli 2 przedstawiono całkowite korzyści sektora finansów publicznych wynikające z prowadzonej polityki podatkowej w poszczególnych okresach, które jednocześnie odpowiadają stracie gospodarstw domowych z tego tytułu. W związku z nieznaczną różnicą pomiędzy prognozowaną wartością przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej na rok 2014 (3 746 zł), a prognozą tej wartości na rok 2013 przedstawioną w roku ubiegłym (3 713 zł), planowane „zamrożenie” elementów systemu podatkowego w roku 2014 oznaczać będzie podniesienie opodatkowania dochodów osób fizycznych jedynie o około 0,22 mld zł rocznie. Natomiast biorąc pod uwagę politykę rządu względem PIT pomiędzy 2009 a 2013 rokiem w ujęciu rocznym dochody gospodarstw domowych spadły w tym okresie o 4,33 mld zł. Z tej kwoty 4,17 mld zł to efekt rozwiązań symulowanych w modelu *SIMPL*.⁶ Gospodarstwa domowe posiadające dzieci na utrzymaniu straciły w wyniku modelowanych elementów tej polityki 2,43 mld zł w ujęciu rocznym.

Łączny efekt polityki podatkowej PIT od czasu wejścia w życie reformy systemu w styczniu 2009 r. do 2014 r. włącznie (przy założeniu, że proponowane w projekcie ustawy budżetowej rozwiązania wejdą w życie) przekłada się na ograniczenie dochodów gospodarstw domowych w ujęciu rocznym o 4,55 mld zł, a modelowane rozwiązania obniżyły dochody gospodarstw wychowujących dzieci o 2,56 mld zł. Część tego wyniku jest rezultatem ograniczenia od 2013 roku możliwości skorzystania z ulgi internetowej i ulgi podatkowej na dziecko dla rodzin z jednym dzieckiem. Negatywny efekt dochodowy byłby jeszcze większy, gdyby rząd nie podwyższył jednocześnie wartości tej ostatniej dla rodzin wielodzietnych.

6 Różnicę między kwotami 4,33 i 4,17 mld zł stanowi efekt wprowadzenia limitu odliczenia 50% kosztów uzyskania przychodu w przypadku umów o dzieło, którego wartość nie jest modelowana w analizach i została przyjęta zgodnie z wartością szacowaną przez Ministerstwo Finansów (wynoszącą 0,16 mld zł).

Jednak zdecydowanie najistotniejszy wpływ na podniesienie opodatkowania dochodów ma „zamrażanie” nominalnych wartości systemu podatkowego. W latach 2009-2013 utrzymywanie na niezmiennym poziomie parametrów systemu przełożyło się na wzrost opodatkowania PIT o 3,71 mld zł w ujęciu rocznym. W połączeniu z przewidywanym przyszłorocznym wzrostem zobowiązań podatkowych o 0,22 mld zł, daje to całkowity wzrost w wysokości 3,93 mld zł w ujęciu rocznym w latach 2009-2014.

Tabela 2 Całkowite (roczne) korzyści sektora finansów publicznych wynikające z polityki względem systemu PIT w latach 2009-2014 i wzrostu opodatkowania gospodarstw domowych

	Wzrost opodatkowania wszystkich gospodarstw	Wzrost opodatkowania gospodarstw z dziećmi
Całkowity efekt w latach 2009-2014*	4,55 mld zł	b.d.
Całkowity efekt rozwiązań modelowanych w <i>SIMPL</i>		
• w latach 2009-2013	4,17 mld zł	2,43 mld zł
• w latach 2013-2014	0,22 mld zł	0,13 mld zł
• w latach 2009-2014	4,39 mld zł	2,56 mld zł
Wyzolowany efekt „zamrożenia” parametrów systemu		
• w latach 2009-2013	3,71 mld zł	2,21 mld zł
• w latach 2013-2014	0,22 mld zł	0,13 mld zł
• w latach 2009-2014	3,93 mld zł	2,34 mld zł

Tabela 2

Uwagi:

Wartości przedstawiają całkowite roczne korzyści sektora finansów publicznych włączając pośredni efekt wzrostu podatków na wypłacane świadczenia społeczne (świadczenia rodzinne, dodatek mieszkaniowy i pomoc społeczną). Wpływ analizowanej polityki podatkowej na wzrost wysokości wypłacanych świadczeń w latach 2009-2014 był minimalny (całkowity szacowany efekt to około 0,02 mld zł rocznie).

* Przedstawione korzyści dla budżetu państwa w wyniku symulowanych elementów polityki względem PIT w latach 2009-2014 (4,39 mld zł) nie obejmują wprowadzonego w 2013 r. limitu odliczenia kosztów uzyskania przychodu w przypadku umów o dzieło. Według szacunków Ministerstwa Finansów na ograniczeniu tym budżet zyskał w 2013 r. ok. 0,16 mld zł. Dodając tę kwotę do modelowanych rozwiązań otrzymujemy całkowity efekt dla lat 2009-2014 wynoszący 4,55 mld zł.

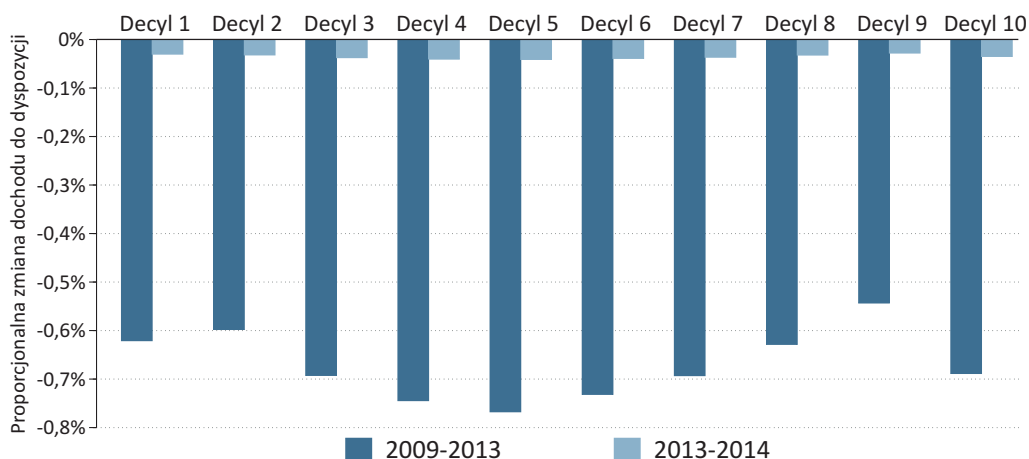
Źródło:

CenEA – opracowanie własne na podstawie obliczeń z wykorzystaniem BBGD 2011 i modelu *SIMPL*.

Proporcjonalny wpływ modelowanych zmian w systemie podatkowym na dochody gospodarstw domowych w podziale na dochodowe grupy decylowe przedstawiono na Wykresie 1, natomiast przeciętny wpływ ujęty w wartościach bezwzględnych prezentuje Wykres 2.⁷

Na modelowanych elementach polityki podatkowej prowadzonej w latach 2009-2013 proporcjonalnie względem dochodu do dyspozycji najbardziej straciły gospodarstwa ze środka rozkładu dochodów (patrz Wykres 1). Podczas gdy gospodarstwa domowe z trzech środkowych grup dochodowych (z grupy 4, 5 i 6) straciły przeciętnie około 0,75% względem dochodu do dyspozycji to straty w pozostałych grupach wyniosły od 0,55% (w grupie 9) do 0,69% (w grupie 3 i 7). Natomiast tegoroczne „zamrożenie” parametrów systemu będzie miało minimalny wpływ na dochody gospodarstw ze wszystkich grup. Najwyższy poziom strat z tego tytułu wynoszący około 0,04% dochodu rozporządzalnego również odnotują trzy środkowe grupy dochodowe.

Wykres 1 Przeciętny proporcjonalny spadek dochodów gospodarstw domowych w wyniku modelowanych elementów polityki podatkowej PIT 2009-2014 w podziale na decylowe grupy dochodowe

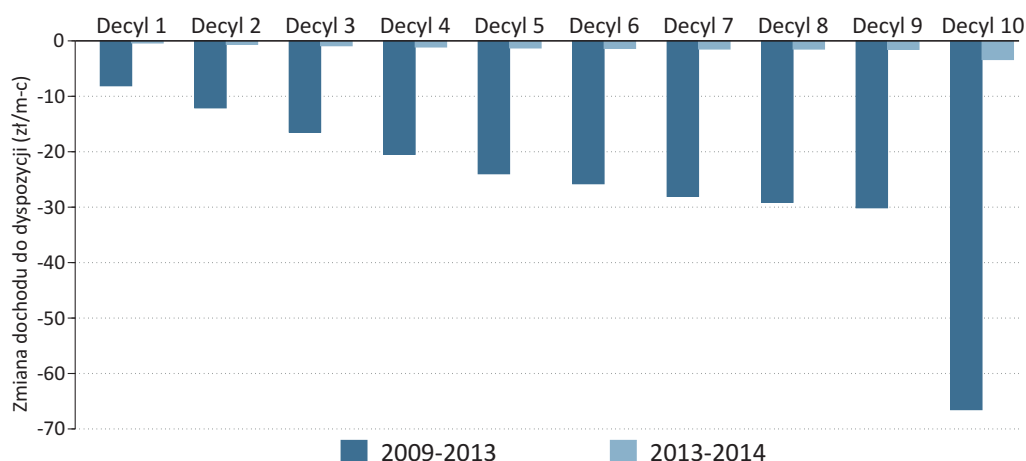
7 Decylowe grupy dochodowe to grupy gospodarstw, z których każda zawiera 10% gospodarstw domowych, przy czym w pierwszej grupie znajduje się 10% gospodarstw o najniższym dochodzie (biorąc pod uwagę tzw. dochód ekwiwalentny, czyli dochód uwzględniający strukturę gospodarstwa domowego), w drugiej - kolejne 10% itd., aż do dziesiątej grupy, która obejmuje 10% gospodarstw o najwyższym dochodzie.

Wykres 1

Źródło:

CenEA – obliczenia własne z wykorzystaniem modelu *SIMPL* na podstawie danych BBGD 2011 (zindeksowanych do 2013 r.).

Wykres 2 Przeciętny spadek dochodów gospodarstw domowych w wyniku modelowanych elementów polityki podatkowej PIT 2009-2014 w grupach dochodowych (w złotych na miesiąc)

Wykres 2

Źródło:

CenEA – obliczenia własne z wykorzystaniem modelu *SIMPL* na podstawie danych BBGD 2011 (zindeksowanych do 2013 r.).

Jak pokazuje Wykres 2 przeciętna bezwzględna strata wynikająca z modelowanych elementów polityki względem PIT w latach 2009-2013 najniższą wartość przyjęła w pierwszej grupie dochodowej - 8,10 zł miesięcznie, i była ośmiokrotnie wyższa w grupie najbogatszych gospodarstw domowych wynosząc 66,50 zł miesięcznie. W grupach dochodowych ze środka rozkładu (4, 5 i 6) straty kształtowały się na poziomie przeciętnie odpowiednio 20,60 zł, 24,00 zł i 25,90 zł. Tymczasem planowane „zamrożenie” parametrów systemu na rok 2014 tylko nieznacznie odbije się na zmianie dochodów gospodarstw domowych i przeciętne straty z tego tytułu wyniosą od 0,40 zł w najniższej do 3,40 zł miesięcznie w najwyższej grupie dochodowej.

Wpływ polityki podatkowej PIT w latach 2009-2014 na dochody do dyspozycji wybranych przykładowych podatników i rodzin

Załączone do Komentarza Tabele A i B przedstawiają całkowite miesięczne zmiany w dochodzie do dyspozycji podatników nieposiadających dzieci (małżeństwa i osoby samotnej), małżeństw z dziećmi oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci wynikające z opisanych wyżej modelowanych elementów polityki rządu względem systemu podatkowego na przestrzeni lat 2009 – 2014. Wyniki przedstawiono dla poszczególnych typów rodzin przy różnych złożeniach odnośnie wysokości dochodów brutto.

Przedstawione wyliczenia odzwierciedlają różnicę w dochodzie do dyspozycji pomiędzy zindeksowanym systemem z 2009 r. oraz systemem zaplanowanym na rok 2014 w projekcie ustawy budżetowej. Z tej racji, że w Komentarzu symulowane są tylko efekty polityki podatkowej w ramach systemu PIT, zmiany w dochodzie do dyspozycji dotyczą wyłącznie osób posiadających dochód do opodatkowania według progresywnej skali podatkowej. Jak widać w Tabelach A i B skala zmian zależy od wysokości dochodu, posiadania dzieci i liczby dzieci w rodzinie.

Kolory pól z wartościami zmian w dochodzie do dyspozycji odpowiadają dochodowym grupom decylnym, w których znajdują się poszczególni podatnicy i rodziny w zależności od posiadanego dochodu do dyspozycji i struktury demograficznej gospodarstwa domowego w obecnie obowiązującym systemie podatkowo-świadczeniowym (2013).

Zgodnie z wynikami zaprezentowanymi na Wykresie 2 straty o największej wartości w związku z modelowanymi elementami rządowej polityki PIT w latach 2009-2014 dotyczą rodzin o najwyższych dochodach brutto. Jest to pochodną przede wszystkim braku indeksacji progu podatkowego. Najbogatsze małżeństwa i samotni rodzice z jednym dzieckiem tracą znacząco również ze względu na odebranie uprawnień do ulgi na to dziecko po przekroczeniu kryterium dochodowego.

Natomiast małżeństwa z dziećmi i samotni rodzice z niskimi dochodami ponoszą najczęściej mniejsze straty niż bezdzietne małżeństwa i osoby samotne z takim samym poziomem zarobków, co wiąże się z możliwością odliczenia ulgi na dzieci.

Część rodzin, którym w obecnym systemie zbyt niskie dochody uniemożliwiają korzystanie z pełnej przysługującej im kwoty ulgi na dzieci, nie ponosi strat wynikających z „zamrożenia” parametrów systemu, gdyż faktyczną podwyżkę PIT może nadal odliczyć od dotychczas niewykorzystanej części ulgi na dzieci. Z kolei rodziny z jednym i dwójką dzieci, które w obecnym systemie wykorzystują maksymalne przysługujące im kwoty ulgi na dzieci, tracą znacząco nawet przy średnich dochodach. Te rodziny tracą na „zamrożeniu” nie tylko kosztów uzyskania przychodu i kwoty wolnej od podatku, ale również wartości ulgi na dzieci, ponieważ jej podstawowa kwota uzależniona jest w systemie od wartości kwoty wolnej.

Podsumowanie

Jednym z ważniejszych elementów polityki rządu PO-PSL względem systemu podatkowego PIT w latach 2009-2013 było utrzymanie na niezmiennym poziomie nominalnych wartości podstawowych parametrów systemu podatkowego. Takie podejście planowane jest również na rok 2014. Ponadto, od 2013 roku znacząco ograniczone zostały uprawnienia do ulgi internetowej wśród wszystkich podatników oraz ulgi na dzieci wśród rodzin z jednym dzieckiem, zaś maksymalne wartości kwoty ulgi na dzieci dla rodzin wielodzietnych zostały podniesione. Całkowity efekt tych rozwiązań symulowany w modelu *SIMPL* oznacza ograniczenie dochodów gospodarstw domowych posiadających dzieci o 2,56 mld zł oraz spadek dochodów wszystkich gospodarstw domowych o 4,39 mld zł w ujęciu rocznym.

Wprowadzenie limitu odliczenia kosztów uzyskania przychodów w przypadku umów o dzieło obniżyło dochody gospodarstw domowych o kolejne 0,16 mld zł, co w połączeniu z kosztem symulowanych rozwiązań daje całkowity spadek dochodów w latach 2009-2014 o 4,55 mld zł rocznie (co odpowiada jednocześnie wartości korzyści sektora finansów publicznych). Gros tej kwoty – 3,93 mld zł, jest efektem samego „zamrażania” parametrów systemu w okresie 2009-2014. Około 95% przyrostu zobowiązań podatkowych (4,33 mld zł) jest pochodną polityki podatkowej okresu 2009-2013, zaś przyszłoroczne „zamrożenie” parametrów systemu przełoży się spadek dochodów gospodarstw o 0,22 mld zł.

Proporcjonalnie najwyższe łączne straty w wyniku modelowanych elementów polityki okresu 2009-2013 w wysokości przeciętnie około 0,75% dochodu do dyspozycji poniosły gospodarstwa domowe plasujące się w środkowych grupach decylowego rozkładu dochodów (grupa 4, 5 i 6). Największe straty w wartościach bezwzględnych były udziałem gospodarstw z najwyższej decylowej grupy dochodowej, których miesięczny dochód do dyspozycji spadł przeciętnie o około 70 zł (0,69%). „Zamrożenie” systemu PIT w przyszłym roku przełoży się na znacząco niższe straty dochodowe – gospodarstwa z 4 i 5 decyla dochodowego, które w największym stopniu odczują wzrost opodatkowania z tego tytułu, stracą około 0,04% dochodu. Natomiast dochód najbogatszych gospodarstw obniży się średnio o około 3,4 zł miesięcznie (0,03%).

Bibliografia

Bargain O., Callan T. (2010). Analysing the effects of tax-benefit reforms on income distribution: a decomposition approach. *Journal of Economic Inequality* vol. 8, pp. 1-21.

Callan T., Coleman K., Walsh J.R. (2006). Assessing the impact of tax-transfer policy changes on poverty: methodological issues and some European evidence. In: Bargain O. (ed.) *Microsimulation in Action: Policy Analysis in Europe Using EUROMOD. Research in Labor Economics* 25. Elsevier North-Holland.

Creedy J. (2004). Reweighting Household Surveys for Tax Microsimulation Modelling: An Application to the New Zealand Household Economic Survey. *Australian Journal of Labour Economics* 7 (1): 71-88. Centre for Labour Market Research.

Domitrz A., Morawski L., Myck M., Semeniuk A. (2013). Dystrybucyjny wpływ reform podatkowo-świadczeniowych wprowadzonych w latach 2006-2011. *Bank i Kredyt* 44(3), s. 261-286.

Morawski L., Myck M. (2010). 'Klin'-ing up: Effects of Polish Tax Reforms on Those In and on Those Out. *Labour Economics* 17(3): 556-566.

Morawski L., Myck M. (2011). Distributional Effects of the Child Tax Credit in Poland and Its Potential Reform. *Ekonomista* 6: 815-830.

Myck M. (2009). Analizy polskiego systemu podatkowo-zasiłkowego z wykorzystaniem modelu mikrosymulacyjnego SIMPL. *Problemy Polityki Społecznej* 11: 86-107.

Myck M., Kundera M., Oczkowska M. (2013a). Finansowe wsparcie rodzin z dziećmi w Polsce w 2013 roku. *Raport Mikrosymulacyjny CenEA 01/2013*.

Analizy przedstawione w Komentarzu są częścią mikrosymulacyjnego programu badawczego Fundacji Centrum Analiz Ekonomicznych, CenEA (www.cenea.org.pl). Komentarz powstał w ramach projektu finansowanego ze środków otrzymanych z Fundacji im. Stefana Batorego (projekt nr: 22078). Dane wykorzystane w analizach pochodzą z Badania Budżetów Gospodarstw Domowych 2011 i zostały udostępnione przez Główny Urząd Statystyczny. Ani Fundacja im. Stefana Batorego, ani Główny Urząd Statystyczny nie ponoszą odpowiedzialności za wyniki przedstawione w Komentarzu i wnioski z nich płynące. Wnioski zawarte w Komentarzu opierają się na obliczeniach przeprowadzonych przez autorów przy użyciu modelu SIMPL.

CenEA jest niezależną, apolityczną jednostką naukowo-badawczą skupiającą się na analizie konsekwencji polityki społeczno-gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem Polski. CenEA została założona przez Stockholm Institute of Transition Economics (SITE) i jest polskim partnerem SITE Network. Głównym kierunkiem badań naukowych CenEA są analizy na poziomie mikro, ze szczególnym uwzględnieniem badań rynku pracy, sytuacji materialnej gospodarstw domowych oraz procesu starzenia się populacji. CenEA jest polskim partnerem naukowym międzynarodowych projektów badawczych SHARE (*Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe*) oraz EUROMOD (europejski model mikrosymulacyjny) i prowadzi prace badawcze z wykorzystaniem polskiego modelu mikrosymulacyjnego SIMPL.

O autorach:

dr Michał Myck jest dyrektorem i członkiem Zarządu CenEA. Współpracuje z Niemieckim Instytutem Badań nad Gospodarką (DIW-Berlin).

Michał Kundera, Mateusz Najstzub i Monika Oczkowska są analitykami w CenEA.

Komentarz powstał w ramach projektu finansowanego ze środków otrzymanych z Fundacji im. Stefana Batorego (projekt nr 22078)

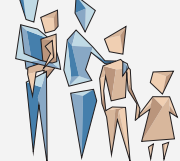
FUNDACJA
IM. STEFANA
BATOREGO

Zarobki brutto (zł/m-c):

Mażonek 1	0	1600	1600	2400	3700	3700	7400	7400	11100	11100
Mażonek 2	0	0	1600	0	0	1600	0	3700	0	7400

ZMIANA DOCHODU DO DYSPOZYCJI (zł/miesiąc)

Małżeństwo z dziećmi

	0,00	-9,16	-38,73	-10,96	-48,55	-51,99	-48,55	-237,33	-140,40	-398,61
	0,00	-9,16	0,00	-2,29	-31,81	-67,91	-64,47	-67,91	-64,47	-322,68
	0,00	-8,78	-3,82	-1,91	0,00	-15,70	-34,46	-37,91	-34,46	-292,68

Małżeństwo bez dzieci na utrzymaniu

	0,00	-28,53	-22,81	-19,37	-32,63	-36,07	-32,63	-36,07	-32,63	-290,84
---	------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	---------

Tabela A

Uwagi:

Tabela przedstawia całkowite miesięczne zmiany w dochodzie do dyspozycji małżeństw z dziećmi i nieposiadających dzieci wynikające z modelowanych elementów polityki rządu względem systemu podatkowego w latach 2009 – 2014 w zależności od poziomu dochodów uzyskiwanych z pracy. Wszystkie wartości podane są w złotych miesięcznie.

Kolory pól odpowiadają dochodowym grupom decyzyjnym, w których znajdują się poszczególne małżeństwa w zależności od posiadanego w obecnym systemie (2013) dochodu do dyspozycji.

Dodatek mieszkaniowy i zasiłek okresowy w ramach pomocy społecznej otrzymują małżeństwa spełniające odpowiednie kryterium dochodowe oraz dodatkowe warunki właściwe dla tych form wsparcia (przyjęto, że w pierwszym przypadku dodatkowe warunki spełniają małżeństwa z pierwszych czterech grup, w drugim – małżeństwa nie uzyskujące dochodów z pracy). Wartość przypisywanego dodatku /zasiłku zależy od poziomu dochodów i brana jest pod uwagę przy podziale małżeństw na grupy decyzyjne.

Źródło:

CenEA – obliczenia własne z wykorzystaniem modelu SIMPL.

Zarobki brutto (zł/m-c):	0	1600	2400	3700	7400	11100	16000	20000
--------------------------	---	------	------	------	------	-------	-------	-------

ZMIANA DOCHODU DO DYSPOZYCJI (zł/miesiąc)

Samotny rodzic z dziećmi

	0,00	-9,16	-8,67	-48,55	-48,55	-140,40	-185,84	-496,21
	0,00	-9,16	0,00	-31,81	-64,47	-64,46	-109,90	-420,28
	0,00	-9,16	-2,29	0,00	-34,46	-34,46	-79,90	-390,28

Osoba samotna

	0,00	-11,40	-11,41	-24,66	-24,66	-209,06	-209,06	-209,06
---	------	--------	--------	--------	--------	---------	---------	---------

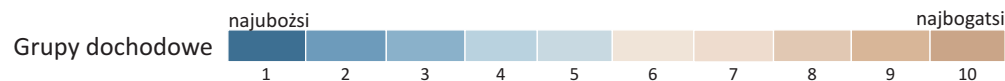

Tabela B

Uwagi:

Tabela przedstawia całkowite miesięczne zmiany w dochodzie do dyspozycji osób samotnych z dziećmi i nieposiadających dzieci wynikające z modelowanych elementów polityki rządu względem systemu podatkowego w latach 2009 – 2014 w zależności od poziomu dochodów uzyskiwanych z pracy. Wszystkie wartości podane są w złotych miesięcznie.

Kolory pól odpowiadają dochodowym grupom decyzyjnym, w których znajdują się poszczególne osoby samotne w zależności od posiadanego w obecnym systemie (2013) dochodu do dyspozycji.

Dodatek mieszkaniowy i zasiłek społecznej otrzymują osoby spełniające odpowiednie kryterium dochodowe oraz dodatkowe warunki właściwe dla tych form wsparcia (przyjęto, że w pierwszym przypadku dodatkowe warunki spełniają osoby z pierwszych trzech grup, w drugim – osoby nie uzyskujące dochodów z pracy). Wartość przypisywanego dodatku /zasiłku zależy od poziomu dochodów i brana jest pod uwagę przy podziale osób na grupy decyzyjne.

Źródło:

CenEA – obliczenia własne z wykorzystaniem modelu SIMPL.